

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders

Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 19446-2021

Medewerker	:	Barbara Luijters
Team	:	Leefomgeving
Datum	:	30 januari 2022
Portefeuillehouder	:	wethouder M. Blind

<p>BIJLAGEN:</p> <p>☒ Powerpoint campagne Terugwinaars. Zaak 1319-2017</p>
<p>AFSTEMMING MET →</p> <p>☒ team Communicatie en Ondersteuning</p> <p style="padding-left: 20px;">☒ persbericht. Zaak 1319-2017</p>
<p>☒ Actief openbaar</p> <p>☐ Niet actief openbaar</p> <p>☐ Actief openbaar, eerst contact met steller van deze adviesnota</p>
<p>ONDERWERP</p> <p>Campagne #Terugwinnaars</p>

BESLUIT burgemeester en wethouders

1. Uitvoering te geven aan de campagne Terugwinnaars met als doel het verbeteren van de kwaliteit van ingezamelde grondstoffen plastic, metaal en drankkartons (pmd);
2. De kosten van de communicatiemiddelen, ambtelijke uren, handhaving en de samenwerking met Stichting Goede Buren te dekken uit de post afvalstoffenheffing;
3. De raad te informeren over deze campagne via de nieuwsbrief.

SAMENVATTING

Aan de hand van de campagne Terugwinnaars willen we recycling van de ingezamelde grondstoffen verbeteren. Samen met onze inwoners willen we van ons afval weer grondstof maken die schoon en dus heel goed te recyclen is. De recycling wordt verstoord door vervuiling/stoorstoffen in de grondstoffenstroom. De komende maanden wordt de campagne uitgewerkt waarbij wordt ingezet op schonere grondstoffen, die na de zomer van start gaat en een half jaar duurt. De campagne richt zich op de inzameling van plastic, metaal en drankkartons (pmd).

INLEIDING

De gemeente Olst-Wijhe presteert goed als het gaat om de zogeheten VANG-doelstellingen (100 kilo restafval per inwoner per jaar en een scheidingspercentage van 75%). In 2020 werd 92% van het afval gescheiden ingezameld. De gescheiden inzameling bestaat uit een stroom voor de Kringloop, chemisch afval en grondstoffen. Een inwoner van de gemeente heeft gemiddeld nog maar 45 kilo (fijn) restafval per jaar. Desalniettemin zijn er aanwijzingen dat de gescheiden ingezamelde grondstoffen in enige mate zijn vervuild. Vooral de stroom pmd. Maar ook in textiel en gft zien we vervuiling. De recycling van deze grondstoffen vinden we belangrijk, daarom gaan we inzetten op schonere grondstoffen zonder afval dat de recycling verstoort.

De vervuiling van grondstoffen is een ontwikkeling waar we ons zorgen om maken, deze zorgen worden landelijk gedeeld. Vanuit afvalinzamelaars, verwerkers, sorteerdere en andere stakeholders komen sterke signalen dat huis-aan-huis ingezamelde grondstoffen – vooral pmd, gft, textiel en oud papier – steeds vaker vervuild zijn. Zie bijvoorbeeld de rapportage “[Verkenning Kwaliteit Deelstromen](#)” dat in 2018 is opgesteld door Rijkswaterstaat (Uitvoeringsprogramma VANG-HHA). Samen met de NVRD en de Vereniging van Afvalbedrijven heeft Rijkswaterstaat in de zomer van 2019 een [Aanvalsplan](#) opgesteld om vooral de kwaliteit van gft en textiel te verbeteren.

Vervuiling in Olst-Wijhe

Onze inzameling van grondstoffen gaat heel goed, er is nog maar weinig restafval. Maar we willen de grondstoffen graag nog schoner inzamelen. Want in 2020 werd 10% van het ingezamelde pmd afgekeurd en als restafval verbrand. De vervuiling bestaat uit materiaal dat niet in de pmd-container thuishoort, zoals organisch afval (gft), grote stukken plastic (zoals folies of een tuinslang) of textiel. Het doel is om die vervuiling te verminderen en de recycling te verbeteren.

Terugwinnaars

Om deze kwaliteit van de grondstoffen te verbeteren heeft ROVA de campagne ‘Terugwinnaars’ ontwikkeld. De aanpak Terugwinnaars heeft tot doel om vervuiling van de ingezamelde grondstoffen tegen te gaan en daarmee hergebruik van deze grondstoffen te bevorderen.

In dit voorstel leest u op welke manier we Terugwinnaars in de tweede helft van 2022 kunnen uitvoeren en wat de verwachte kosten en resultaten zijn.

BEOOGD RESULTAAT

Doordat inwoners beter afval en grondstoffen scheiden en door vervuiling met stoorstoffen in pmd tegen te gaan, worden meer grondstoffen terug gewonnen voor hergebruik.

KADER

Wet Milieubeheer

Op basis van de Wet Milieubeheer zijn gemeenten verantwoordelijk voor het inzamelen van huishoudelijk afval waaronder pmd. Vanuit deze verantwoordelijkheid én vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid om bij te dragen aan een circulaire economie, doen we er alles aan om de kwaliteit van het ingezamelde pmd op een zo hoog mogelijk niveau te krijgen en te houden.

LAP3

Het Landelijke Afval Plan (LAP3) geeft aan welke doelen we nastreven in scheidingspercentage en hoeveelheid restafval per inwoner.

VANG

Van Afval Naar Grondstof, doelstelling van het Ministerie van IenM
file:///G:/Downloads/uitvoeringsprogramma_vang-hha_2018-2020.pdf

‘Van Afval naar Grondstoffen’
Het afvalbeleidsplan Olst-Wijhe 2010-2020.

ARGUMENTEN

Zoals aangegeven worden de VANG doelstellingen en de scheidingspercentages gehaald. De komende jaren willen we werken aan de volgende drie zaken:

1. Kwaliteitsverbetering. Met name bij pmd, textiel en gft hebben we te maken met veel vervuiling. Hierdoor krijgen we te maken met afkeur van pmd en de bijbehorende nadelige financiële gevolgen;
2. Verbetering serviceniveau. Hierbij kan gedacht worden aan het blijven schoonhouden van de omgeving van de ondergrondse containers, openingstijden en toegankelijkheid van het afvalstation en het organiseren en beheren van voorzieningen bij hoogbouw.
3. Kostenbeheersing. Diverse externe factoren zoals de landelijk verbrandingsbelasting, maar dus ook ongunstige resultaten van de grondstoffeninzameling zorgen ervoor dat de afvalstoffenheffing onder druk staat. We moeten blijven kijken naar de mogelijkheden om de kosten beheersbaar te houden, ook gezien de wensen bij punt 2.

De eerste stap is de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen die verbeterd moeten worden. Dit voorstel gaat in op één van die grondstoffen. Gezien de mate van vervuiling en daarmee samenhangend de vergoeding die we ontvangen willen we dit jaar de pmd stroom aanpakken met de campagne Terugwinnaars.

Terugwinnaars

De aanpak Terugwinnaars is in vijf ROVA-gemeenten afgerond; in twee ROVA-gemeenten is de aanpak in de afrondende fase. Het effect van de aanpak wordt gemeten door te kijken naar het percentage mini-containers pmd dat voor en na de aanpak goed (d.w.z. met materiaal vallend binnen acceptatiecriteria) door inwoners worden aangeboden. Deze vervuilingsgraad wordt gemeten door zogeheten voorlopers die de aangeboden containers visueel inspecteren. Voor de start van de aanpak Terugwinnaars wordt gemiddeld 70% van de mini-containers goed aangeboden. Na afloop van de aanpak is dit percentage gestegen naar 82% goed aangeboden containers.

Weerstand bij inwoners

Ervaringen uit de andere gemeenten leert dat er enige weerstand kan ontstaan onder inwoners, vooral als het gaat om de controles, die zich uit via bijvoorbeeld sociale media. Het betreft vaak een kleine groep inwoners; een groot deel van de inwoners vindt het juist goed dat er iemand op straat loopt die hen op een positieve manier helpt om beter pmd te scheiden. Indien al tijdens de controledag weerstand ontstaat, dan gaat - wanneer mogelijk - de controleur meteen met de inwoner in gesprek (afvalcoaching). Uiteraard worden zowel Publiekszaken van de gemeente als die van ROVA goed geïnformeerd over het hoe en waarom van de aanpak.

Een persoonlijke aanpak werkt.

Het contact dat de voorlopers met inwoners hebben draagt in belangrijke mate bij aan de behaalde resultaten. Deze persoonlijke aanpak komt terug in de gemeentebrede communicatie, in de vorm van persoonlijke verhalen en testimonials van mensen uit de gemeente zelf. Hiervoor hebben we in de planning rekening gehouden met voorbereidingstijd voor interviews en is er budget gereserveerd.

Communicatie over de controlegebieden.

Er worden voor de uitvoering van de aanpak twee gebieden geselecteerd die intensief zullen worden gecontroleerd (een deel van Wijhe en een deel van Olst). Het betreffen gebieden waar – voor zover inzichtelijk – de meeste vervuiling in het pmd zit en dus de potentie voor verbetering het grootst is. Vooraf worden de controles aangekondigd, echter hierbij wordt niet gecommuniceerd dat het enkel deze gebieden betreft. Dit enerzijds omdat door alleen al het aankondigen van controles een gedragsaanpassing plaats vindt, ook in gebieden die niet worden gecontroleerd. Anderzijds omdat we de controlegebieden niet willen stigmatiseren.

Maatwerkacties en co-creatie.

Hoewel een algemene communicatiecampagne van belang is om inwoners bewust te maken van de noodzaak van goed afval scheiden, is maatwerk in communicatie en co-creatie met inwoners vaak effectiever. Met maatwerkacties zoals een Grondstoffenpeurtocht voor kinderen, sluit de boodschap beter aan bij de belevingswereld van inwoners en blijft daarmee de boodschap beter 'hangen'. En met co-creatie

– d.w.z. samen werken met inwoners aan beter afvalscheiding – voelen inwoners zich meer betrokken en ook eigenaar van het probleem.

DRAAGVLAK

Alle inwoners hebben belang bij een goede afval inzameling voor een laag tarief. Inwoners zijn ook betrokken bij de afvalinzameling en voor het milieu is het beter om zoveel mogelijk waardevolle grondstoffen te hergebruiken. Veel inwoners vinden dit ook belangrijk.

DUURZAAMHEID

Zie hierboven. Een betere kwaliteit scheiden draagt bij aan de circulariteit van grondstoffen.

RISICO'S (financieel/juridisch)

Wat zijn de financiële gevolgen van afkeur?

Vervuiling van het ingezamelde PMD leidt er allereerst toe dat het ingezamelde materiaal minder goed kan worden verwerkt voor recycling. Naast een hogere milieu-impact leidt de verbranding van afgekeurd pmd tot hogere kosten voor de gemeente. Dit drukt op de afvalstoffenheffing.

In 2020 is bijna 90 ton pmd afgekeurd, wat met een verwerkingstarief van rond de €120,- per ton leidt tot een kostenpost van bijna €11.000,- euro. Op de wat langere termijn leidt vervuiling van het pmd mogelijk tot een lagere inzamelvergoeding per ton pmd vanuit het Afvalfonds. Er zitten dus twee kanten aan. Er lopen kosten op en vergoedingen achteruit.

Er zijn geen juridische risico's. Dit is al onderzocht bij de gemeenten die ons zijn voorgegaan en de aanpak is hierop aangepast en afgestemd.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Aan het uitvoeren van de campagne bij team leefomgeving zitten geen extra kosten, dit valt onder de reguliere taken van de medewerker. Wel worden er extra uren bij het team communicatie gevraagd. Dat is nu begroot op 50 uur (5000,-) en komt ook ten laste van het budget Afvalstoffenheffing.

Kosten laag houden

In het plan Terugwinnaars is een kostenpost opgenomen van ongeveer €10.000,-. Dit kan ingezet worden om het campagnemateriaal om te vormen in gemeentekleuren, eigen foto materiaal, etc. In overleg met het team Communicatie is gekeken naar het bestaande materiaal van ROVA dat er al ligt en dit materiaal is goed in te zetten zonder aanpassingen. Het logo van de gemeente wordt natuurlijk wel opgenomen, maar dit levert geen kosten op.

Wel willen we het budget inzetten om deze materialen aan te vullen met lokale verhalen en interviews met ambassadeurs. We denken dat dit vooral uren zijn die ingezet worden en houden daarnaast rekening met ongeveer € 5.000,- euro.. Ook deze komen ten laste van het budget Afvalstoffenheffing en zijn al begroot. Daarnaast willen we budget vrij maken om lokale partijen te betrekken bij de campagne, zodat het nog meer lokaal wordt. Hiervoor reserveren we ook € 5.000,-.

Tot slot hebben we drie dagen inzet van de medewerker Toezicht en Handhaving nodig, hiervoor is een bedrag benodigd van 2.568,-

Alle bovenstaande kosten zijn eenmalige kosten en komt op een totaal van € 17.568,-. De kosten dekking is volledig binnen de post afvalstoffenheffing. Hieronder een eerste globale begroting.

Begroting kosten Terugwinnaars	
Actie/uitgave	Begroot
Reclameborden en adv.	500,-
Fotografie en beeldmerken	500,-
bedankje geïnterviewden (5x)	100,-
interviews teksten (5x)	1000,-

aanpassen beeldmerk ROVA	250,- (nog optioneel)
drukkerij kosten de Kroon	1.500,-
opmaak pagina	250,- (nog optioneel)
pagina kosten drukkerij de Kroon (5x)	500,-
Uren Communicatie	5.000,- (50 uur)
Goede Buren Verpakkingsvrij	3.900,-
Challenge / web app	pm
Zingende badmutsen Terugwinnaars/verpakkingsvrij	1.500,-
Medewerker toezicht en handhaving	2.568,-
Totaal	17.568,-

AANPAK/UITVOERING

In afstemming met team communicatie en ROVA is de campagne gepland voor de tweede helft van 2022, start en aftrap begin september. Terugwinnaars heeft een looptijd van ongeveer een half jaar.

Voor de zomer worden een aantal activiteiten voorbereid, zoals de interviews, de Grondstoffspeurtocht voor kinderen, etc. En ook wordt de nul-meting voor de zomer uitgevoerd. Na de zomer is direct de aftrap met de wethouder en start van de campagne. Een gedetailleerde communicatie kalender wordt met de wethouder doorgenomen. Communicatie n.a.v. het collegebesluit houdt in dat we verwijzen naar de aftrap van de campagne, om zoveel mogelijk gebruik te maken van het moment van de aftrap en die communicatie activiteiten. De boodschap richting media is dat de campagne een communicatie campagne is die de komende weken verder wordt uitgewerkt en we daar bij de media op terugkomen bij de start van de campagne.

De aanpak #Terugwinnaars bestaat uit drie kernelementen:

1

Algemene grondstoffencommunicatie: On- en offline campagne, met o.a. advertenties, posts op social media, artikelen in huis aan huis krant Reklamix, posters in lantaarnpaalborden. Boodschap: het waarom van goed afval scheiden (hergebruik & recycling). Lancering campagne met persmoment en interview wethouder.

Gedurende de tweede helft van 2022 wordt intensief gecommuniceerd over pmd. Hierbij wordt eerst het belang van goed scheiden toegelicht met de circulaire cyclus van de grondstof. Daarna wordt aangegeven hoe inwoners goed kunnen scheiden (tips & trics). Er is een afsluiting van de campagne met een 'cadeautje' voor inwoners plus een persbericht met de resultaten.

2

Kwaliteitscontroles door het Voorloopteam: het aangeboden pmd van huishoudens wordt door een Voorloopteam van ROVA gecontroleerd op vervuiling/stoorstoffen. Iedere inzamelronde is er controle in twee controlegebieden. In 2022 worden huishoudens in zowel Olst als Wijhe gecontroleerd. Het gaat om een visuele inspectie met afvalcoaching. En er is sprake van een opbouw: van bewustwording & (her)kansen naar toezicht en handhaving. Tijdens controleronde 1 en 2 (september, oktober) wordt een inhaalronde aangeboden. Tijdens de derde ronde (november) moet de inwoner zich zelf ontdoen van het vervuilde pmd.

Opbouw controles:

Ronde 0: 0-meting (voor de zomer)

Ronde 1: controle, met inhaalronde

Ronde 2: controle, met inhaalronde

Ronde 3: controle, handhaving, bestuurlijke waarschuwing en definitief laten staan van de vervuilde container, geen inhaalronde

Ronde 4: 1-meting

Hangkaart: in ronde 1 en 2 wordt er bij vervuiling een hangkaart aan de container gehangen, met daarop info over de vervuiling en het verzoek aan de inwoner om de vervuiling te verwijderen en de container opnieuw aan te bieden in de inhaalronde (datum staat vermeld).

Handhaving: in ronde 3 gaat er de handhaver van de gemeente mee. Bewoners ontvangen een bestuurlijke waarschuwing. Er wordt geen inhaalronde aangeboden.

De geconstateerde vervuilingen in ronde 1 of 2 hebben GEEN relatie tot de waarschuwing van de handhaver in ronde 3. Dit heeft twee redenen:

- ROVA registreert de vervuiling niet op adres- of persoonsniveau;
- De voorlopers van ROVA hebben geen handhavende bevoegdheden en kunnen dus geen constatering doen op basis waarvan een waarschuwing kan worden afgegeven.

Bewoners kunnen in de derde ronde hun PMD container niet opnieuw aanbieden en moeten zelf zorg dragen voor het goed aanbieden in de inzamelronde die vier weken later is. Hebben ze in die periode teveel PMD, dan kan dit worden afgevoerd via het ROVA aanbiederstation of moet het als restafval worden weggebracht. De ervaring in andere gemeenten is dat er geen vervuiling op straat ontstaat doordat zakken ernaast of buiten worden gezet. Er is geen sprake van dumpen van plastic afval of restafval bij de andere gemeenten en ook wij hebben die verwachting niet.

Voorloopcontroles, aanhangkaarten en afvalcoaching

Bij verkeerd aangeboden pmd in de mini-containers wordt een hangkaart aan de pmd-container gehangen met daarop informatie (in pictogrammen) welk afval niet in de pmd-container thuishoort (zie afbeelding) met het verzoek deze vervuiling te verwijderen alvorens de container opnieuw in een inhaalronde aan te bieden. Naast het controleren van de inhoud van containers, geven de voorlopers ook informatie aan inwoners over het goed aanbieden van pmd (afvalcoaching). Tijdens het controleren spreken ze veel inwoners op straat over wat ze doen, waarom en wat inwoners zelf kunnen doen om beter te scheiden.

3

Gebiedsgerichte acties: maatwerkacties en participatie op basis van data van de voorloopcontroles en afkeurgegevens per gebied. Er wordt gekeken welke gebieden het goed doen en in welke gebieden het nog beter kan. Op basis van deze analyse wordt (doelgroep-)gericht gecommuniceerd en worden maatwerkacties uitgevoerd. Het betreft onder meer de inzet van een afvalcoach. Onderdeel van deze maatwerkacties zijn ook meer educatieve en ludieke activiteiten, onder andere voor kinderen.

Nazorg en monitoring

In de periode na de campagne wordt gekeken of de vervuiling van de PMD stroom laag blijft. Hoewel in de campagne periode geen boete wordt gegeven, zou dat wel een mogelijkheid zijn in de periode daarna, bijvoorbeeld na een bestuurlijke waarschuwing als blijkt dat er na de waarschuwing toch nog vervuiling in de PMD container zit. Ook ROVA zet in op het langer volhouden van de visuele check van de containers en het consequent laten staan van zichtbaar vervuilde PMD containers.